

16. 2. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Prokazování pravosti podpisu na soukromé listině

Právní názor Nejvyššího soudu na to, kterého z účastníků řízení zatěžuje důkazní břemeno při prokazování pravosti podpisu na soukromé listině, nebyl ze strany některých soudů nižších stupňů často respektován. Zatímco Nejvyšší soud dlouhodobě prosazuje názor, že důkazní břemeno ohledně pravosti soukromé listiny zatěžuje účastníka vyvozujícího pro sebe z této listiny příznivé právní důsledky, některé soudy nižších instancí stály v názorové opozici. Tento názorový rozpor a z něj pramenící právní nejistota se nyní snaží řešit občanský zákoník v ustanoveních § 565 až 568.

Předchozí občanský zákoník č. [40/1964](#) Sb., se otázkou důkazní síly veřejných a soukromých listin nezabýval. Úprava této problematiky byla a i nadále je obsažena v § 134 o. s. ř., který se ovšem týká jen listin veřejných. Nový občanský zákoník naproti tomu obsahuje pravidla vztahující se k dokazování soukromými a veřejnými listinami v ustanoveních § 565-568.

Za listinu se obecně považuje písemnost hmotné povahy, která podává určitou zprávu.[1] Český právní řád pak definuje až pojem veřejné listiny, kdy v § 567 o. z. je za veřejnou listinu označena taková listina, která je vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon. Soukromé listiny, jež občanský zákoník pojmově nevymezuje, jsou pak všechny ostatní listiny, které nejsou listinami veřejnými.

Při dokazování listinami je třeba rozlišovat mezi jejich pravostí a správností. Pravá je listina tehdy, pokud skutečně pochází od osoby, která je v ní uvedena jako její vystavitel. Správnost listiny pak odkazuje na její obsahovou pravdivost, tedy soulad v listině uvedených informací se skutečností.[2]

Občanský zákoník tak nyní pro určité případy stanovuje zákonné vyvratitelné domněnky pravosti a správnosti listin. Co se týče soukromých listin, stěžejním je zde ustanovení § 565 o. z., které by mělo být řešením názorového rozporu mezi Nejvyšším soudem a některými soudy nižších stupňů ohledně toho, který z účastníků nese důkazní břemeno, pokud jde o otázku prokazování pravosti podpisu.

Názorový rozpor Nejvyššího soudu a soudů nižších stupňů

Jak bylo zmíněno v úvodu, Nejvyšší soud dlouhodobě zastává právní názor, že důkazní břemeno ohledně pravosti soukromé listiny, zatěžuje toho účastníka řízení, který z této listiny pro sebe vyvozuje příznivé právní důsledky[3], některé soudy nižších stupňů však svá rozhodnutí staví na opačném názoru, kdy je na žalovaném, aby prokázal, že se na soukromou listinu, od níž žalobce

odvozuje svůj nárok, nepodepsal.

Tento názorový rozpor je patrný zejména při rozhodování směnečných sporů. Významným zde je rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ve věci spis. zn. 29 Cdo 3478/2007 ze dne 21. prosince 2009, jehož právní věta zní takto: „*Popře-li žalovaný ve sporu o zaplacení vlastní směnky její pravost, leží důkazní břemeno ohledně pravosti směnky (pravosti podpisu žalovaného na směnce) na žalobci, který směnku k důkazu předložil a který ze skutečností v ní uvedených vyvozuje žalobou uplatněný nárok.*“

Lze tedy shrnout, že podle názoru Nejvyššího soudu je na žalobci, aby v řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu případně prokázal, že listina, z které dovozuje svůj nárok, je směnkou, že je věřitelem pohledávky, jež je do uplatněné směnky vtělena a že žalovaný směnku podepsal a ta má obsah, z něhož vyplývá jak žalobcův nárok, tak i platební povinnost žalovaného.[4]

Prokazování pravosti podpisu podle nového občanského zákoníku

Nová úprava obsažená zejména v první větě ustanovení § 565 odst. 1 o. z. pak poměrně jasně potvrzuje stanovisko vyvěrající z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, když stanoví, že: „*Je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost.*“

Uvedené pravidlo je však podstatně modifikováno druhou větou téhož ustanovení, která stanoví vyvratitelnou domněnku, že je-li soukromá listina zjevně podepsána protistranou, má se za to, že protistrana tímto svým podpisem uznala jak pravost, tak i správnost soukromé listiny. Nejde však o presumpci samotné pravosti podpisu, v případě potřeby proto bude nezbytné, aby ten, kdo se soukromé listiny dovolává, pravost podpisu na soukromé listině prokázal.[5]

Nepodepsané soukromé listiny

Problematiku nepodepsaných listin upravuje občanský zákoník v § 566. Jeho odstavec 1 stanoví, že není-li soukromá listina podepsána, musí strana, jež důkaz touto listinou navrhla, prokázat její pravost, tedy že pochází od osoby, o které to tvrdí. S ohledem na větu první § 565 odst. 1 o. z. je však toto ustanovení nadbytečné.

S nepodepsanými soukromými listinami zákonodárce nespojuje žádné domněnky uznání pravosti či správnosti. Výjimkou je zde jen ustanovení § 566 odst. 2, které se vztahuje na soukromé listiny (písemnosti) týkající se právních skutečností, k nimž dochází při běžném provozu závodu, včetně listin nepodepsaných. Dle důvodové zprávy k o. z. tak těmito písemnostmi mohou být třeba účtenky či faktury. Pokud se těchto písemností druhá strana dovolává, nastupuje zákonná vyvratitelná domněnka jejich správnosti, tedy pravdivosti jejich obsahu.

Vyvratitelná domněnka se však dotýká pouze správnosti nepodepsané soukromé listiny týkající se běžného provozu závodu. Při zpochybnění její pravosti by opět bylo nutné, aby ten, kdo se listiny proti jejímu údajnému vystaviteli dovolává, její pravost prokázal.[6]

Závěr

Ustanovení § 565-568 o. z. zakotvují pravidla, která se mohou uplatnit pouze v soudním řízení a nikoliv mimo něj. Určují totiž, jak má soud rozhodnout v případě důkazní nouze, či která strana je zatížena důkazním břemenem. Lze proto konstatovat, že s ohledem na procesní charakter ustanovení § 565-568 o. z. je jejich zařazení v občanském zákoníku, jakožto hmotně právním předpise, namísto v občanském soudním řádu, systematicky nevhodné.

Co se týče vyřešení názorového rozporu mezi Nejvyšším soudem a některými soudy nižších stupňů, soudy nižších instancí i po účinnosti občanského zákoníku obsah ustanovení § 565-568 ne vždy respektují.[7] Pokud soudy nižších stupňů ve svém rozhodnutí přeci jen vysloví názor, že důkazní břemeno ohledně pravosti listiny zatěžuje toho účastníka řízení, jenž ze soukromé listiny pro sebe vyvozuje příznivé právní následky, stále odkazují zpravidla na judikaturu Nejvyššího soudu, nikoli na ustanovení § 565 o. z.[8] Vzhledem k procesně právnímu charakteru těchto ustanovení by přitom měla být na místě jejich aplikace i na listiny vytvořené před účinností nového občanského zákoníku.

Mnohem důležitější než to, zda soudy nižších stupňů odkazují na judikaturu Nejvyššího soudu, či na patřičná ustanovení občanského zákoníku, však je, aby důkazní břemeno bylo posuzováno jednotně a podle správných pravidel. V opačném případě totiž dochází nejen k právní nejistotě, ale potenciálně též k vydávání věcně nesprávných rozhodnutí.

Mgr. Veronika Tomanová,
advokátní koncipientka

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

-
- [1] Wintrová, A. a kol.: Civilní právo procesní. 6. vydání. Praha : Linde Praha, a. s., 2011, s. 244.
[2] Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 2039.
[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. října 2000, spis. zn. 22 Cdo 617/99. Dále také rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. ledna 2009, spis. zn. 23 odo 1722/2006.
[4] Chalupa, R.: Vybrané otázky důkazního břemene v řízení o zaplacení směnečného nároku. Bulletin advokacie 12/2015, s. 26.
[5] Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 2039.
[6] Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 2041.
[7] Viz například usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. září 2014, č. j. 56 Cm 198/2014-39, v

němž „[s]oud vyzývá v souladu s ust. § 101 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s ust. § 114a o. s. ř. žalovaného, aby ve lhůtě 5 dnů ode dne doručení tohoto usnesení označil a zároveň předložil důkazy ke všem svým námitkovým tvrzením vč. námitky nepravosti podpisu na směnce... V této souvislosti soud připomíná, že břemeno důkazní k prokázání námitek vždy tíží žalovaného, a nikoliv žalobce.“ [8] Chalupa, R.: Vybrané otázky důkazního břemene v řízení o zaplacení směnečného nároku. Bulletin advokacie 12/2015, s. 26.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)